

Ghid pentru organizații neguvernamentale

Instrument de monitorizare și evaluare independentă la nivel local

UNIUNEA EUROPEANĂ

Programul Operațional Capacitate Administrativă
Competența face diferența!

Instrumente Structurale
2014-2020

Pentru găsirea celor mai bune soluții de dezvoltare la nivel local este nevoie de implicare și dialog constant între administrația publică locală pe de o parte, respectiv ONG-uri și parteneri sociali (organizații sindicale, organizații patronale, precum și formele de asociere ale acestora cu personalitate juridică) de cealaltă parte.

Administrația publică locală trebuie să se adapteze în permanență pentru a răspunde prompt și eficient cerințelor și așteptărilor cetățenilor în raport cu nevoile lor emergente. La rândul lor, reprezentanții ONG și parteneri sociali trebuie să aibă atât înfirmații cât și instrumente necesare care să îi ajute să interacționeze eficient cu administrația publică locală (APL) și care să contribuie la identificarea de soluții optime pentru dezvoltarea locală.

Este nevoie ca ONG-uri și parteneri sociali relevanți să beneficieze de ajutor, pentru consolidarea capacității acestora de a se implica în formularea și promovarea dezvoltării la nivel local, prin diferite instrumente și mecanisme care să permită pe de o parte creșterea capacității tehnice a acestora, astfel încât să devină un facilitator în promovarea măsurilor de reformă la nivel local și, pe de altă parte, întărirea capacității de colaborare și participare activă în procesul de consultare inițiat de APL.

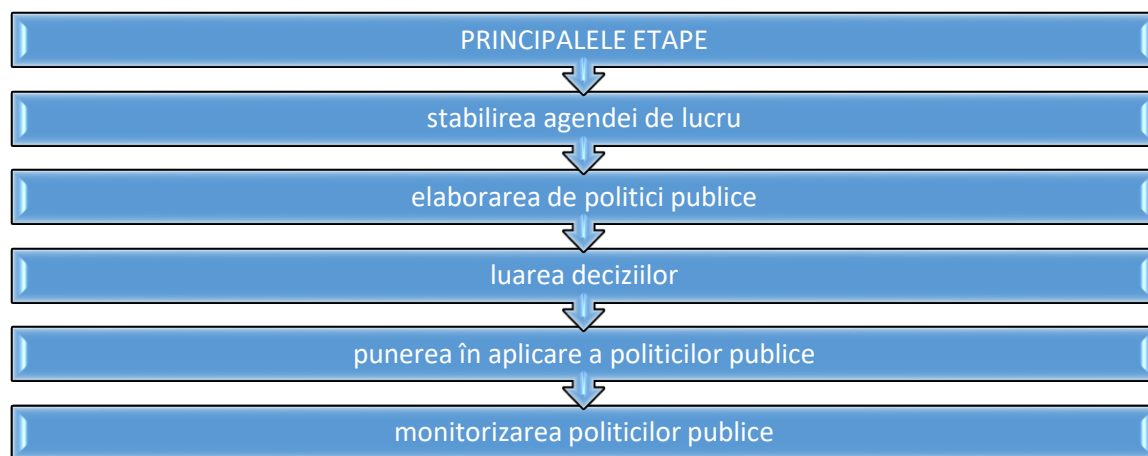
Prezentul Ghid pentru organizații neguvernamentale, care cuprinde informații despre monitorizarea și evaluarea independentă a deciziilor luate la nivel local, a fost elaborat în cadrul proiectului *Dialog și implicare pentru dezvoltare locală sustenabilă*, Cod proiect: SIPOCA 151484.

Obiectivul general al proiectului are în vedere consolidarea capacității a minimum 40 de organizații non-guvernamentale și parteneri sociali de a se implica în formularea și promovarea dezvoltării la nivel local, prin elaborarea și implementarea unor mecanisme și proceduri de interacțiune cu autorități publice locale, precum și prin instruire specializată și networking.

Totodată, unul dintre obiectivele specifice ale proiectului vizează îmbunătățirea capacității organizațiilor non-guvernamentale și partenerilor sociali de a-și extinde aria de intervenție, prin dezvoltarea unui instrument de monitorizare și evaluare independentă a politicilor și strategiilor la nivel local, precum și prin dezvoltarea a două proceduri de interacțiune a ONG-urilor cu autoritățile publice locale.

Proiectul este implementat de Asociația Română pentru Transparență, în perioada august 2022 - decembrie 2023 și este cofinanțat din Fondul Social European, prin Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014 - 2020.

Principalele modalități în care organizațiile neguvernamentale se pot implica în procesul de luare a deciziilor la nivel local au fost identificate și sintetizate într-un *Îndrumător pentru participare la procesul de luare a deciziilor*, aprobat de Conferința ONG-urilor Internaționale în 2009, documentul fiind ulterior revizuit inclusiv în anul 2019. Implicarea organizațiilor neguvernamentale este etapizată, după cum urmează: stabilirea agendei de lucru, elaborarea de politici, luarea deciziilor, punerea în aplicare a politicilor, monitorizarea și reformularea politicii.

1. Stabilirea agendei de lucru

În etapa aceasta, ONG-urile au ca obiectiv să influențeze factorii de decizie în numele unui interes colectiv, prin:

- **Advocacy:** ridicarea de probleme, preocupări și nevoi pentru un grup țintă specific, a unui punct de vedere sau a unui interes public general care nu este încă acoperit de legislație sau de alte documente de politici, instrumente sau măsuri;
- **Informare și conștientizare:** informarea autorităților publice prin rapoarte, studii pe teme specifice; implicarea și reprezentarea grupurilor țintă și activarea unor căi de comunicații cu cetățenii; ascultare, reacții și informare;
- **Expertiză și consiliere:** experții cu cunoștințe despre un anumit subiect joacă un rol cheie în stabilirea agendei politice. Analiza și cercetarea acestora identifică nevoi actuale și viitoare în societate și oferă perspective cruciale.
- **Inovare:** dezvoltarea de noi soluții și abordări, demonstrarea modului în care acestea pot fi incluse pe agenda politică;

- Furnizarea de servicii: factor cheie în formarea politicilor și crearea de servicii alternative sau ne-existente pentru un anumit grup de utilizatori.

2. Elaborarea de politici publice

ONG-urile pot fi implicate în etapa de elaborare a propunerii de politici publice prin identificarea problemelor, propunerea de soluții, facilitarea consultărilor între părțile interesate, prin:

- Advocacy: pentru a fi luate în considerare nevoile și interesele părților interesate afectate de proiectul de politică publică;
- Informare și conștientizare: ONG-urile informează grupurile țintă cu privire la procesul de elaborare;
- Expertiză și consiliere: furnizează analize și studii despre aspectele avute în vedere sau ridică priorități suplimentare care să fie incluse în proiectul de politică publică;
- Inovare: oferă soluții prin introducerea de abordări noi, soluții practice și modele concrete care aduc beneficii anumitor grupuri de utilizatori;
- Furnizarea de servicii: contribuie la redactarea politicii publice pentru a se asigura că nevoile specifice ale grupurilor țintă sunt luate în considerare și că sunt îndeplinite condițiile necesare;
- Funcția de “watchdog” (de supraveghere): urmăresc procesul de elaborare pentru a se asigura că preocupările factorilor interesați sunt luate în considerare și că procesul este transparent și incluziv.

3. Decizie

În această etapă, consultarea publică este importantă pentru luarea unei decizii informate. Cu toate acestea, decizia finală aparține autorităților publice, cu excepția cazului în care decizia este luată prin vot public sau prin referendum. ONG-urile pot contribui la luarea unei decizii informate prin:

- Informare și conștientizare: informarea grupurilor țintă, a cetățenilor cu privire la deciziile politice și efectul lor potențial;
- Expertiză și consiliere: furnizarea de analize detaliate pentru a informa și influența factorii de decizie;
- Funcția de “watchdog”: ulterior procesului de luare a deciziilor, pentru a se asigura că acesta este democratic, transparent și de eficiență optimă.

4. Punerea în aplicare

În această etapă, ONG-uri sunt active de exemplu în livrarea de servicii și implementarea de proiecte. Această fază este în mod deosebit importantă pentru a asigura că

rezultatul estimat în etapele anterioare va fi realizat. Accesul la informații clare și transparente cu privire la așteptări și oportunități este important, la fel și parteneriatele active. ONG-urile pot contribui prin:

- Informare și conștientizare: campanii axate în primul rând pe sensibilizarea publicului, explicarea avantajelor sau a dezavantajelor și a impactului politicii publice;
- Furnizarea de servicii: un factor cheie în punerea în aplicare a inițiativelor de politică publică;
- Funcția de “watchdog”: evaluează și se asigură că politica publică este pusă în aplicare așa cum a fost destinată, fără efecte secundare nocive.

5. Monitorizare

Rolul ONG-urilor este de a monitoriza și de a evalua rezultatele politicii publice implementate. Este important să existe un sistem de monitorizare eficient și transparent pentru ca politica / programul să își atingă scopul propus. ONG-urile pot contribui prin:

- Pledare: să monitorizeze și să spună dacă inițiativa de politică publică a ajuns la beneficiarii doriți și a avut rezultatul intenționat pentru comunitate;
- Expertiză și consiliere: să facă rapoarte privind impactul politicii publice;
- Furnizare de servicii: responsabilitatea de a monitoriza efectele programului în ceea ce privește calitatea, sustenabilitatea, eficiența, cu exemple de cazuri reale;
- Funcția de “watchdog”: un rol prioritar în monitorizarea efectelor politicii publice, pentru a se asigura că obiectivele stabilite sunt atinse.

Instrumente și mecanisme transversale de participare civică

În timpul consultărilor efectuate la nivel european pentru elaborarea documentului denumit *Îndrumător pentru participare la procesul de luare a deciziilor*, au fost identificate o serie de instrumente, mecanisme care pot fi utilizate ca suport transversal pe parcursul întregului proces de elaborare și implementare a propunerilor de politici publice, pentru luarea deciziilor în interes public. Enumerăm doar câteva dintre acestea:

1. E-participare

Instrumentele electronice oferă un potențial important pentru îmbunătățirea practicii democratice și participarea societății civile la procesul decizional. Ele pot contribui în

UNIUNEA EUROPEANĂ

Programul Operațional Capacitate Administrativă
Competența face diferența!

Instrumente Structurale
2014-2020

mare măsură la transparența, responsabilitatea și capacitatea de reacție a instituțiilor, precum și pentru creșterea accesibilității și incluziunii procesului democratic. Pentru a beneficia pe deplin de pe urma potențialul lor, instrumentele electronice ar trebui integrate de către toți participanții implicați în luarea deciziilor în interes public, inclusiv de către autoritățile publice și societatea civilă organizată.

2. Consolidarea capacităților de participare

Este esențială găsirea de pârghii necesare pentru dezvoltarea capacității și abilităților ONG-urilor locale, regionale și naționale, astfel încât acestea să poată fi activ implicate în formularea de politici publice, dezvoltarea de proiecte și furnizarea de servicii. Pot fi utile în acest sens seminariile de instruire pentru a îmbunătăți înțelegerea rolurilor reciproce ale ONG-urilor și ale autorităților publice în acest angajament, precum și programe de schimb de bune practici.

3. Structuri pentru cooperare între ONG-uri și autoritățile publice

Pentru încurajarea unei cooperări eficiente între autoritățile publice și ONG-uri, în unele țări europene au fost gândite diverse structuri de colaborare, precum grupuri de lucru pe diverse domenii de interes, consilii de experți și alte organisme de consultare (permanente sau ad-hoc); sau coalitii de ONG-uri care își reunesc resursele și dezvoltă poziții comune.

4. Documente-cadru privind cooperarea între ONG-uri și autoritățile publice

Pentru a sublinia angajamentele, responsabilitățile și procedurile de cooperare, în multe țări europene au fost dezvoltate acorduri cadru între ONG-uri și autoritățile publice. Aceste documente stabilesc o bază clară, înțelegerea reciprocă și facilitează un dialog susținut între părți.

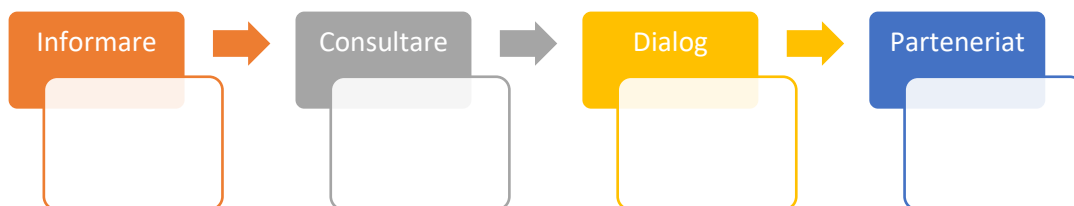
Matricea de participare civică

Principalele etape ale procesului politic de luare a deciziilor și legătura lor cu nivelurile de participare au fost incluse în matricea de mai jos, ca mijloc eficient de vizualizare a relației dintre factorii implicați. Aceasta se bazează pe practici și exemple din societatea civilă din toată Europa și este menită să ofere inspirație pentru acțiune și să consolideze interacțiunea dintre ONG-uri și autoritățile publice.

Matricea ilustrează elementele corelate ale participării la procesul de luare a deciziilor. Acest exemplu arată modul în care instrumentele utile menționate mai sus pot atinge nivelul dorit de participare la fiecare pas din procesul de luare a deciziilor. În fiecare etapă din procesul de luare a deciziilor există diferite niveluri de participare a ONG-urilor (de jos în sus). În literatura de specialitate se consideră că pașii în procesul politic

de luare a deciziilor pot fi aplicați oricărui context din Europa, de la nivel local la nivel național. Această matrice poate fi folosită în diverse moduri, cum ar fi evaluarea participării ONG-urilor într-un punct oarecare al unui proces; sau ca o resursă practică de planificare de către ONG a activităților legate de politici.

Niveluri de participare publică:

Niveluri de participare	Stabilire ordinea de zi	Elaborare	Decizie	Implementare	Monitorizare	Reformulare
Informare	Acces deschis la informații; Organizarea de campanii de informare; Site pentru documente de interes public.	Acces deschis la documente de politică publică; Organizarea de campanii de informare și advocacy; Site pentru documente de interes public.	Organizarea de campanii de informare și advocacy;	Acces deschis la informații; Site pentru documente de interes public; Alerte prin e-mail; Secțiune de Întrebări frecvente, pe site; Proceduri de licitație publică.	Acces deschis la informații; Evaluări; Rapoarte.	Acces deschis la informații;
Consultare	Petiții; Consultare online.	Audieri și comisii de asigurare a calității;	Sesiuni în plen	Evenimente online sau în sală Conferințe;	Mecanism de feedback	Evenimente online sau în sală Conferințe;

UNIUNEA EUROPEANĂ

Programul Operațional Capacitate Administrativă
Competența face diferența!

Instrumente Structurale
2014-2020

		Seminarii cu experți; Consultări cu stakeholderi.		Seminarii.		Colocvii; Seminarii.
Dialog	Audieri publice; Consilii ale cetățenilor	Audieri publice; Comisii de asigurare a calității;	Sesiuni în plen	Seminarii de instruire; Seminarii de constituire a capacității.	Grup de lucru; Comisie de lucru.	Seminarii; Forumuri deliberative.
Parteneriat	Grup de lucru	Elaborare în colaborare	Luarea de decizii în colaborare	Parteneriate strategice	Grup de lucru; Comisie de lucru.	Grup de lucru; Comisie de lucru.

Model privind completarea informațiilor în propunerea de politică publică

Cadrul normativ aplicabil la nivel național include instrumente utile în procesul de elaborare a propunerilor de politici publice. Printre acestea se numără și o serie de *Referințe legislative și metodologice pentru completarea secțiunilor propunerilor de politici publice, incluse în Decizia nr. 297/2016 privind aprobarea Instrucțiunilor de completare a formularului propunerii de politică publică.*

Secțiune PPP	Referință metodologică
Secțiunea 1 Argumente pentru inițierea propunerii de politică publică	Metodologia de evaluare preliminară a impactului - Definirea problemei http://sgg.gov.ro/new/politici-publice-și-programe/documente/evaluarea-preliminara-a-impactului/
Secțiunea a 2-a Scopul și obiectivele propunerii de politică publică	Metodologia de evaluare preliminară a impactului - Obiectivele
Secțiunea a 3-a Descrierea opțiunilor de	Metodologia de evaluare preliminară a impactului - Elaborarea opțiunilor de reglementare și nonreglementare

UNIUNEA EUROPEANĂ

Programul Operațional Capacitate Administrativă
Competența face diferența!

Instrumente Structurale
2014-2020

soluționare a problemei/ problemelor identificate	
Secțiunea a 4-a Identificarea și evaluarea impactului	<ul style="list-style-type: none"> • Metodologia de evaluare preliminară a impactului - Identificarea și evaluarea impactului • Manual pentru măsurarea costurilor administrative în România http://sgg.gov.ro/docs/File/UPP/doc/20100617-manual-ro.pdf • Ordinul ministrului delegat pentru întreprinderi mici și mijlocii, mediul de afaceri și turism nr. 698/2014 pentru aprobarea Metodologiei de elaborare și aplicare a Testului IMM, publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 438 din 16 iunie 2014
Secțiunea a 5-a Selectarea opțiunii	Metodologia de evaluare preliminară a impactului - Selectarea opțiunii
Secțiunea a 6-a Procesul de consultare publică	<ul style="list-style-type: none"> • Legea nr. 52/2003 privind transparența decizională în administrația publică, republicată • Hotărârea Guvernului nr. 561/2009 pentru aprobarea Regulamentului privind procedurile, la nivelul Guvernului, pentru elaborarea, avizarea și prezentarea proiectelor de documente de politici publice, a proiectelor de acte normative, precum și a altor documente, în vederea adoptării/aprobării • Metodologia de evaluare preliminară a impactului - Raportul privind consultarea publică și Cum pot planifica runde de consultare publică?
Secțiunea a 7-a Măsurile postadoptare	<ul style="list-style-type: none"> • Anexa nr. 2 la Hotărârea Guvernului nr. 523/2016 pentru modificarea și completarea Regulamentului privind procedurile de elaborare, monitorizare și evaluare a politicilor publice la nivel central, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 775/2005. • Metodologia de evaluare preliminară a impactului - Măsurile postadoptare

Structura propunerii de politică publică include:

SECȚIUNEA 1. Argumente pentru inițierea propunerii de politică publică

SECȚIUNEA a 2-a. Scopul și obiectivele propunerii de politică publică

SECȚIUNEA a 3-a. Descrierea opțiunilor de soluționare a problemei/ problemelor identificate

SECȚIUNEA a 4-a. Identificarea și evaluarea impactului

SECȚIUNEA a 5-a. Selectarea opțiunii

SECȚIUNEA a 6-a. Procesul de consultare publică

SECȚIUNEA a 7-a. Măsurile post-adoptare

UNIUNEA EUROPEANĂ

Programul Operațional Capacitate Administrativă
Competența face diferența!

Instrumente Structurale
2014-2020

SECȚIUNEA 1. Argumente pentru inițierea propunerii de politică publică

Repere în definirea problemei. Răspunsul la următoarele întrebări poate contribui la formularea adecvată a unei probleme.

- Care este problema care necesită acțiunea propusă?
- Care sunt cauzele și efectele problemei?
- Există date statistice/analize care să susțină definirea problemei?
- Care este grupul țintă afectat și în ce măsură?
- Sunt afectate grupurile vulnerabile, așa cum sunt definite în Legea asistenței sociale?
- Care sunt implicațiile estimate prin lipsa de acțiune în domeniu?

Pentru prezentarea problemei se pot utiliza metode calitative precum: metoda arborelui problemei; interviul; diagrama os de pește; studiul de caz; analize de tip cauză - efect.

În secțiunea privind cauzele și efectele problemei vor fi completate informații cu privire la cauzele de natură legislativă, economică, socială, precum și efectele asupra grupului-țintă vizat de politica publică. Totodată, în definirea problemei identificate vor fi aduse date statistice din: date statistice de la Institutul Național de Statistică, Eurostat etc.; studii și cercetări pe teme similare; rapoarte de monitorizare sau evaluare din inițiative anterioare sau similare; bune practici din alte state membre UE.

SECȚIUNEA a 2-a. Scopul și obiectivele propunerii de politică publică

Propunerea de politică publică poate include obiective generale și obiective specifice. Este recomandată utilizarea modelului tip SMART, pentru ca obiectivele formulate să fie relevante și cuantificabile.

SECȚIUNEA a 3-a. Descrierea opțiunilor de soluționare a problemei identificate

Vor fi descrise minimum 2 opțiuni de soluționare, inclusiv scenariul de referință. Este de preferat ca opțiunile formulate să nu se excludă una pe cealaltă pentru a asigura o varietate reală a soluțiilor luate în calcul.

SECȚIUNEA a 4-a. Identificarea și evaluarea impactului

În general, pentru fiecare dintre opțiunile descrise la secțiunea 3 sunt luate în calcul următoarele tipuri de impact:

- a) Impactul economic și asupra mediului de afaceri, însemnând de exemplu estimări privind: impactul macroeconomic; impactul asupra mediului de afaceri; impactul asupra întreprinderilor mici și mijlocii; impactul asupra serviciilor publice furnizate de instituțiile administrației publice centrale și locale.
- b) Impactul bugetar și financiar, însemnând de exemplu estimări privind costurile și veniturile generate de inițiativă asupra bugetelor locale, precum și impactul, plus/minus, rezultat.
- c) Impactul social, însemnând de exemplu o descriere succintă legată de: impactul asupra grupurilor-țintă identificate; impactul asupra grupurilor vulnerabile; impactul asupra serviciilor sociale.

d) Impactul asupra mediului înconjurător, însemnând de exemplu o descriere succintă legată de: impactul asupra utilizării resurselor naturale; impactul asupra calității mediului.

În documentul de politică publică vor fi descrise doar acele tipuri de impact pe care le generează opțiunile definite anterior.

SECȚIUNEA a 5-a. Selectarea opțiunii

Va fi prezentată opțiunea selectată, în argumentare urmând să fie incluse detalii privind:

- modalitatea în care opțiunea selectată rezolvă problema formulată inițial și răspunde scopului propunerii de politică publică;
- beneficiile și potențialele riscuri ale implementării opțiunii;
- categoriile de beneficiari și grupurile care vor suport costuri (de conformare, administrative, financiare etc.) ca urmare a implementării opțiunii;
- costul bugetar total estimat și orice alte tipuri de costuri pe care implementarea opțiunii le generează;
- indicatorii de impact și de rezultat ce vor fi monitorizați pe parcursul implementării propunerii de politică publică.

SECȚIUNEA a 6-a. Procesul de consultare publică

Instituțiile publice sunt obligate să respecte prevederile legale cu privire la documentele de politici publice din cadrul Legii nr. 52/2003 privind transparența decizională în administrația publică, republicată, cu modificările ulterioare, precum și prevederile Hotărârii Guvernului nr. 561/2009 pentru aprobarea Regulamentului privind procedurile, la nivelul Guvernului, pentru elaborarea, avizarea și prezentarea proiectelor de documente de politici publice, a proiectelor de acte normative, precum și a altor documente, în vederea adoptării/aprobării.

În cazul organizațiilor neguvernamentale care elaborează propuneri de politici publice se recomandă ca procesul de consultare să respecte principalele etape ale elaborării politicii publice, pe modelul de mai jos:

Elaborarea proiectului preliminar	Implicarea în grupurile de lucru, consultarea cu părțile interesate, ONG-uri
Procesul oficial de consultare a proiectului	Instituții ale administrației publice, părțile interesate, ONG-uri
Implementarea politicii publice (după aprobarea de către autoritatea publică abilitată)	Informarea societății, consultarea cu privire la atingerea rezultatelor, implicarea în evaluarea ex-post

UNIUNEA EUROPEANĂ

Programul Operațional Capacitate Administrativă
Competența face diferența!

Instrumente Structurale
2014-2020

Ca urmare a procesului de consultare publică va fi elaborat un raport care va conține informații cu privire la:

- organizațiile și asociațiile legal constituite sau alte categorii de persoane interesate consultate;
- principalul motiv al alegerii acestora;
- recomandările care au legătură directă cu conținutul PPP propuse de părțile consultate;

Pentru recomandările care nu au fost acceptate de inițiator se va prezenta o scurtă justificare a nepreluării lor.

Criterii de evaluare a politicilor publice și strategiilor la nivel local

Relevanță - argumentarea relevanței intervenției pe baza nevoilor societății;

Eficacitate - descrierea nivelului de îndeplinire a rezultatelor directe și a celor pe termen lung;

Eficiență - descrierea rezultatelor din perspectiva raportului cost-beneficiu;

Implementare - performanța mecanismului de implementare a intervenției;

Impact - analiza impactului intervenției/în ce măsură schimbarea observată în urma evaluării este cauzată de reglementarea implementată;

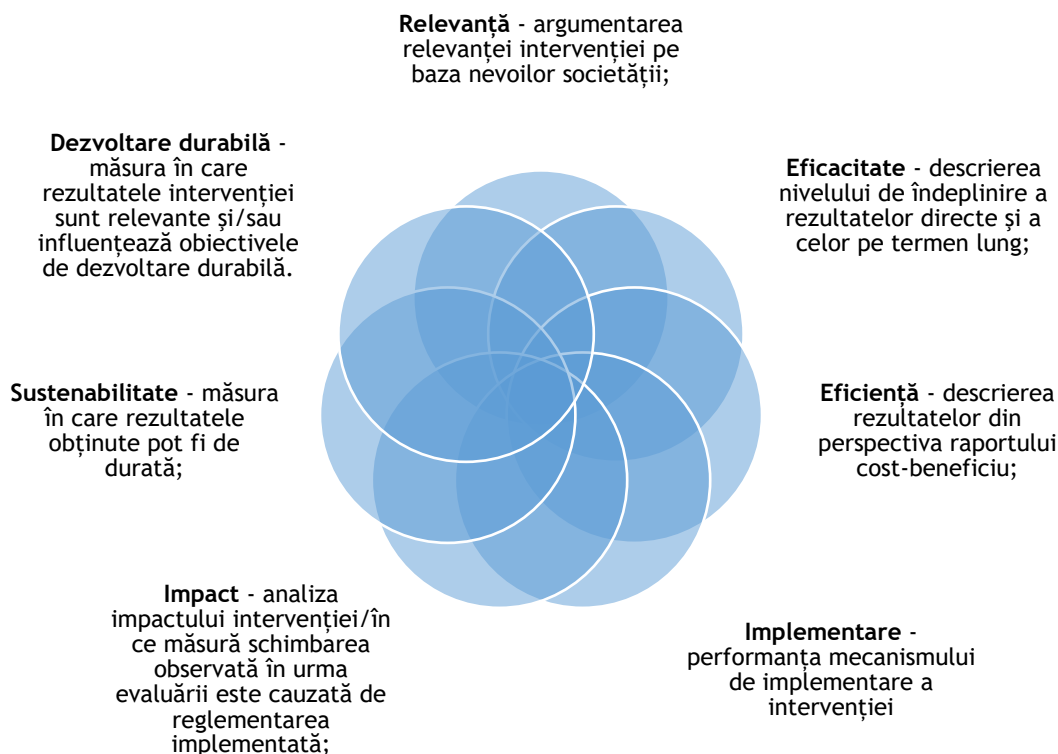
Sustenabilitate - măsura în care rezultatele obținute pot fi de durată;

Dezvoltare durabilă - măsura în care rezultatele intervenției sunt relevante și/sau influențează obiectivele de dezvoltare durabilă.

Realizări - Aspecte pozitive

Provocări - Aspecte ce trebuie în continuare îmbunătățite

Principalele criterii de evaluare a politicilor publice și strategiilor la nivel local

Monitorizarea și evaluarea se derulează simultan cu implementarea politicii publice. Așa cum este explicat în *Ghidul de bune practici în politici publice*¹, în timp ce monitorizarea asigură corespondența obiectivelor stabilite cu acțiunile propuse spre implementare, evaluarea cuantifică rezultatele obținute în urma implementării și furnizează bazele următorului ciclu de politici publice.

În această etapă se măsoară:

- eficiența politicii publice, însemnând maximizarea rezultatelor (*outputs*) în raport cu resursele investite (*inputs*);
- eficacitatea politicii publice, însemnând raportul dintre obiectivul ce trebuia atins și rezultatele obținute.

¹ Informațiile de mai jos sunt preluate din *Ghidul de bune practici în politici publice*, beneficiar: Ministerul Dezvoltării Regionale și Administrației Publice.

În procesul de evaluare este necesar să se adreseze întrebări precum cele de mai jos:

- ✓ Care sunt rezultatele (produsele) obținute în urma acțiunii?
- ✓ Care sunt efectele și impactul generate de politica publică propusă?
- ✓ Care este raportul dintre efectele obținute și mijloacele utilizate în acest sens?

Evaluarea ar trebui să fie un instrument indispensabil pentru autoritățile publice, pentru că ajută instituția publică să-și calibreze în mod periodic acțiunile, astfel încât să poată răspunde cât mai bine nevoilor regăsite în cadrul comunității. Evaluarea politicilor publice ajută totodată în luarea deciziilor ce vizează programele de acțiune ulterioare.

Evaluarea politicilor publice reprezintă, pe de o parte, o necesitate pentru optimizarea managementului fondurilor publice și, pe de altă parte, un instrument performant nu numai pentru a măsura impactul concret al programelor, ci și pentru a asigura cetățenii asupra schimbărilor care vor afecta mediul lor economic și social.

Tipuri de evaluare:

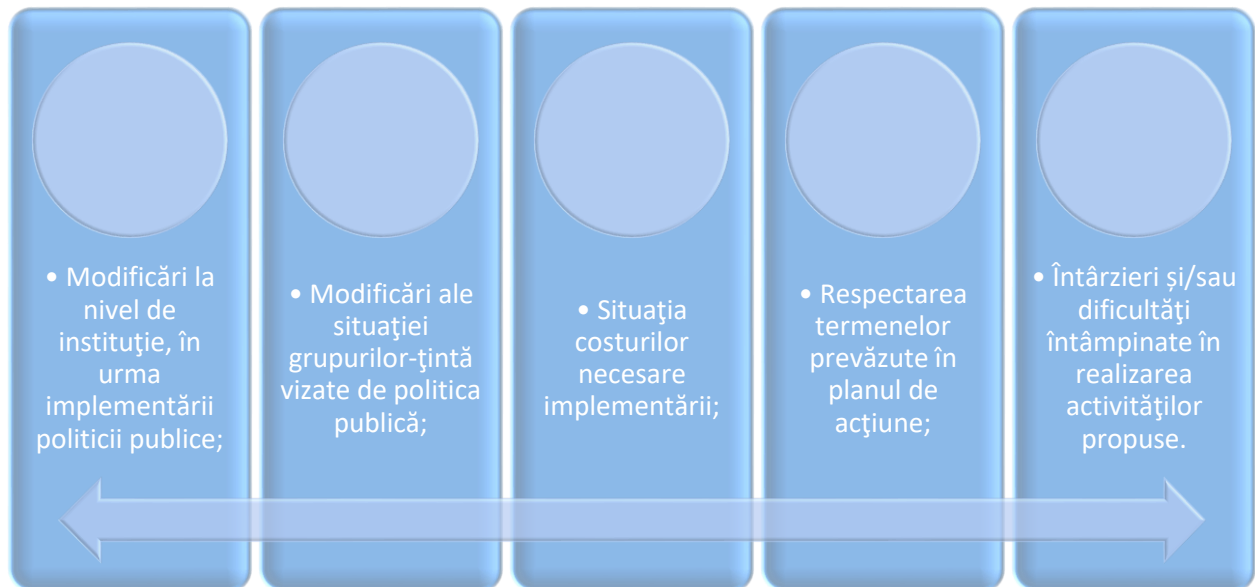
Evaluarea „ex-post” este un tip de evaluare retrospectivă, care, în opinia Comisiei Europene, trebuie să verifice dacă fondurile alocate în cadrul unei programări sau a finanțării prin intermediul fondurilor structurale au răspuns nevoilor țințelor.

Evaluarea „ex-ante” este un tip de evaluare prospectivă, fiind utilizată ca instrument care să sprijine luarea de decizii atunci când există mai multe alternative. În opinia Comisiei Europene, evaluarea ex-ante trebuie să devină un element esențial al înțelegerii strategiei și al alocării mijloacelor financiare, indicând clar motivele și întinderea alegerilor făcute.

Evaluarea intermediară este un tip de evaluare efectuată pe parcurs, are ca rol determinarea primelor rezultate ale politicii publice, furnizează informații care pot fi utilizate pentru îmbunătățirea programului aflat în derulare.

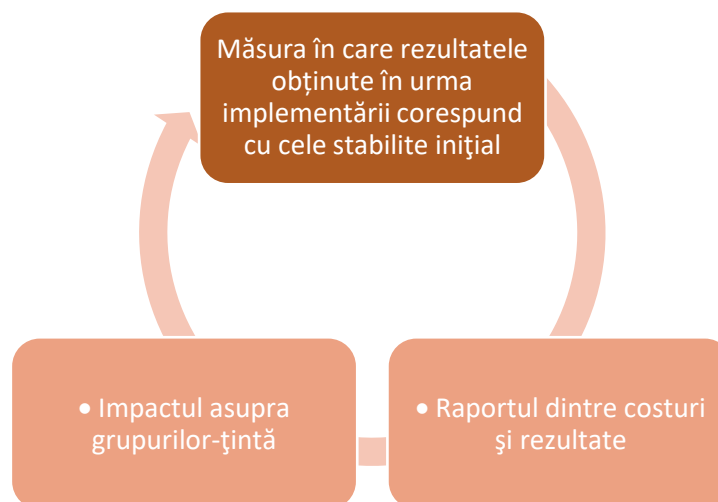
Monitorizarea aduce în atenție informații precum:

- Modificări la nivel de instituție, în urma implementării politicii publice;
- Modificări ale situației grupurilor-țintă vizate de politica publică;
- Situația costurilor necesare implementării;
- Respectarea termenelor prevăzute în planul de acțiune;
- Întârzieri și/sau dificultăți întâmpinate în realizarea activităților propuse.

Evaluarea aduce în atenție informații precum:

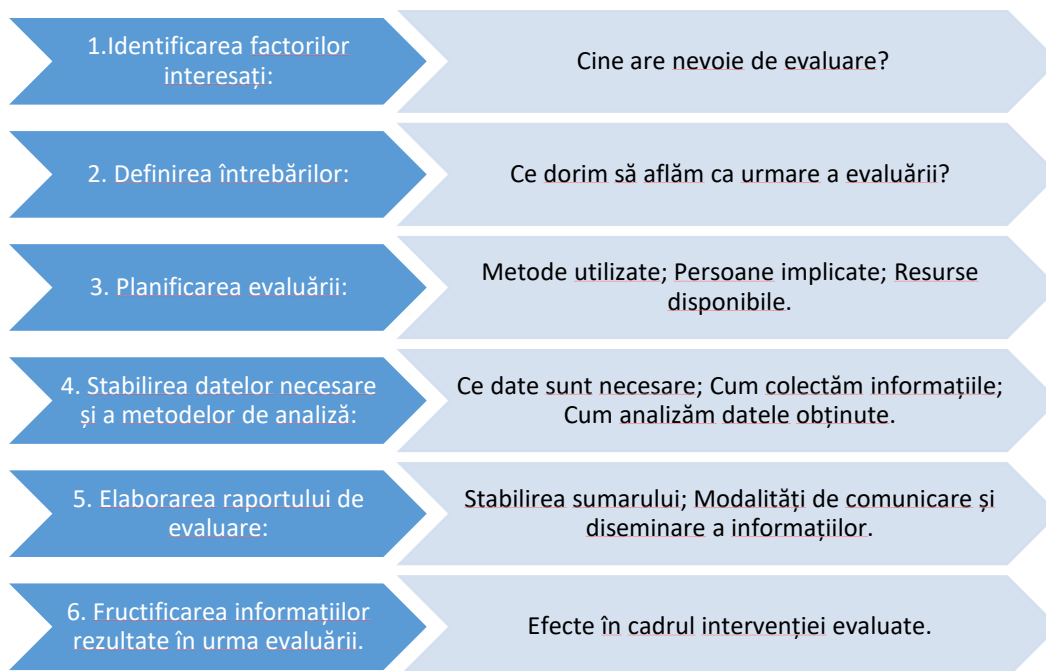
- Măsura în care rezultatele obținute în urma implementării corespund cu cele stabilite inițial;
- Raportul dintre costuri și rezultate;
- Impactul asupra grupurilor-țintă.

Etape în cadrul procesului de evaluare a politicilor publice

Etapele enumerate mai jos stau la baza realizării modelului de elaborare și implementare a activității de evaluare a politicilor publice.

1. Identificarea factorilor interesați: Cine are nevoie de evaluare?
2. Definirea întrebărilor: Ce dorim să aflăm ca urmare a evaluării?
3. Planificarea evaluării: Metode utilizate; Persoane implicate; Resurse disponibile.
4. Stabilirea datelor necesare și a metodelor de analiză: Ce date sunt necesare; Cum colectăm informațiile; Cum analizăm datele obținute.
5. Elaborarea raportului de evaluare: Stabilirea sumarului; Modalități de comunicare și diseminare a informațiilor.
6. Fructificarea informațiilor rezultate în urma evaluării. Efecte în cadrul intervenției evaluate.

Evaluarea poate îndeplini următoarele funcții:	instrument al deciziei publice
	instrument de gestiune economică
	instrument de management
	mijloc de comunicare și de legitimare a acțiunii publice
	mijloc de formare, de schimbare a politicilor publice

Definirea scopurilor pentru care se face evaluarea²:

- generarea de informații despre progresul realizat pe parcursul implementării;
- compararea obiectivelor propuse cu rezultatele obținute în urma intervenției;
- obținerea de informații de tipul - lecții învățate, în scopul îmbunătățirii unor intervenții similare ulterioare;
- identificarea unor nevoi adiționale ale grupului țintă;
- îmbunătățirea lucrului în echipă, a managementului operațional.

Definirea scopurilor pentru care se face evaluarea:

- generarea de informații despre progresul realizat pe parcursul implementării;
- compararea obiectivelor propuse cu rezultatele obținute în urma intervenției;
- obținerea de informații de tipul: lecții învățate, în scopul îmbunătățirii unor intervenții similare ulterioare;
- identificarea unor nevoi adiționale ale grupului țintă;
- îmbunătățirea lucrului în echipă, a managementului operațional.

² Informații prelucrate din Manualul de monitorizare și evaluare a politicilor publice, SGG, 2009, p.23.

Formularea generală a tipurilor de întrebări, în funcție de etapa în care se realizează evaluarea³

	Ex-ante	Ex-post
RELEVANȚĂ	Care sunt nevoile prezentate în intervenție? Nevoile sunt formulate clar? Nevoile sunt susținute de date/informații relevante?	Intervenția a ajuns la grupul țintă formulat inițial? Grupul țintă inițial a fost modificat pe parcursul intervenției?
EFICIENȚĂ	Este abordarea aleasă cea mai eficientă din prisma costurilor implicate?	Pe parcursul implementării a fost utilizată cea mai bună abordare din prisma eficienței costurilor?
IMPLEMENTARE	Calendarul propus pentru implementarea intervenției este unul realist?	A fost respectat calendarul intervenției? Lecții învățate.
IMPACT	Care este impactul așteptat al intervenției?	Impactul intervenției a fost cel așteptat?
SUSTENABILITATE	Cum va fi asigurată sustenabilitatea intervenției?	Cum va fi asigurată sustenabilitatea intervenției?

Principalele metode utilizate în vederea monitorizării și evaluării

Principalele metode utilizate în vederea monitorizării și evaluării pot fi grupate în două mari categorii de metode cantitative, respectiv metode calitative. Cele două opțiuni nu se exclud, fiind recomandat ca în practică să fie utilizate cel puțin o metodă din fiecare. Enumerăm mai jos câteva dintre acestea:

- Metode cantitative: analiza statistică; analiza cost-beneficiu; analiza datelor secundare.
- Metode calitative: focus-grupuri; interviuri; analiza legislativă; analiza de documente relevante; studii de caz.

³ Informații preluate din Manualul de monitorizare și evaluare a politicilor publice, SGG, 2009, p.26.

UNIUNEA EUROPEANĂ

Programul Operațional Capacitate Administrativă
Competența face diferență!

Instrumente Structurale
2014-2020

În formularea întrebărilor specifice care trebuie formulate în vederea evaluării este necesar să se țină cont de faptul că întrebările se corelează cu scopul urmărit prin evaluarea respectivă.

Criteria de formulare a întrebărilor	Scopul evaluării
Care este percepția participanților/grupului țintă cu privire la efectele intervenției? Ce a mers bine și unde au fost probleme pe parcursul implementării	<i>Obținerea de informații generale cu privire la intervenția realizată</i>
Întrebări care să genereze informații de tipul cauză-efect; plusuri și minusuri ale intervenției	<i>Lecții învățate</i>
Pașii parcurși în vederea obținerii rezultatelor	<i>Analiza rezultatelor obținute</i>
Corelarea și compararea rezultatelor cu obiectivele intervenției	<i>Îmbunătățirea implementării intervenției.</i>

Principalele limitări identificate în procesele de măsurare și evaluare a politicilor publice

- oferă informații doar despre rezultate și impact, dar nu oferă indicii despre ce trebuie făcut mai departe (inclusiv perspectiva de a fi apărut o nouă problemă conexă în legătură cu politica publică propusă spre implementare);
- nu oferă informații despre modul în care s-a desfășurat implementarea (despre procesul în sine);
- nu oferă informații despre pozițiile divergente ale stakeholderilor;
- nu surprinde eventualii factori externi care au potențat/împiedicat realizarea unor măsuri pe parcursul implementării.

- oferă informații doar despre rezultate și impact, dar nu oferă indicii despre ce trebuie făcut mai departe (inclusiv perspectiva de a fi apărut o nouă problemă conexă în legătură cu politica publică propusă spre implementare);
- nu oferă informații despre modul în care s-a desfășurat implementarea (despre procesul în sine);
- nu oferă informații despre pozițiile divergente ale stakeholderilor;
- nu surprinde eventualii factori externi care au potențat/împiedicat realizarea unor măsuri pe parcursul implementării.

Stabilirea indicatorilor

Monitorizarea politicilor publice implică stabilirea unor indicatori precum indicatori calitativi, indicatori cantitativi. Totodată sunt necesare aprecieri ale rezultatelor, denumite *outputs* - pentru acțiuni, respectiv *outcomes* - pentru politici.

Principalii pași necesari în elaborarea și selecția indicatorilor:

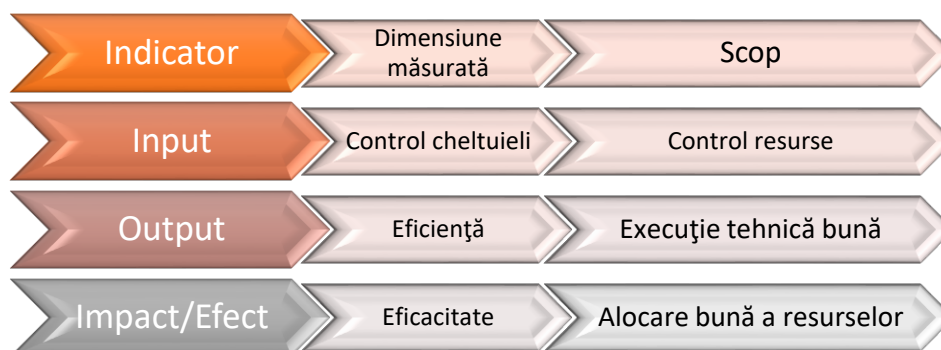
Pasul 1: Identificarea rezultatelor relevante pentru cetățeni;

Pasul 2: Identificarea factorilor care influențează îndeplinirea rezultatelor;

Pasul 3: Stabilirea activităților care duc la îndeplinirea rezultatelor;

Pasul 4: Stabilirea resurselor necesare pentru îndeplinirea rezultatelor.

Categoriile de indicatori

Importanța dialogului cu societatea civilă și cu cetățenii⁴

Intrarea în dialog cu cetățenii în mod constant este esențială pentru consolidarea democrației și asigurarea unei mai bune asumări a proiectului european.

Dialogul cu cetățenii va funcționa doar dacă acesta va fi bilateral.

Aceste dialoguri sunt oportunități pentru prezentarea agendei de politici publice și, mai ales, pentru a asculta ideile și așteptările cetățenilor.

Inițiativele care propun încurajarea unei dezbateri autentice cu cetățenii și participarea activă a acestora pe durata întregului ciclu de politici pot să devină instrumente foarte puternice pentru creșterea conștientizării cu privire la politica publică respectivă și crearea unei asumări reale și a unui sprijin în rândul cetățenilor.

Exemple de inițiative dezvoltate de Comisia Europeană care pot fi adaptate la contextul local

At the School of Open Cohesion (ASOC) este un curs online conceput pentru elevii de liceu. Acesta promovează implicarea elevilor în monitorizarea eficacității investițiilor politicii de coeziune prin utilizarea datelor publice deschise. Totodată, inițiativa și-a propus să stimuleze cultura cetățeniei active, promovarea asumării pentru instituțiile publice și creșterea conștientizării politicii de coeziune în rândul tinerilor. Provocarea

⁴ Communicating cohesion policy in 2021-2027, https://ec.europa.eu/regional_policy/information-sources/publications/guidelines/2020/communicating-cohesion-policy-in-2021-2027_en

educațională este însoțită de un concurs: elevii participanți vor realiza un produs de comunicare pentru a ilustra rezultatele muncii lor și a concura cu alți tineri la nivel național și european.

At the School of Open Cohesion #Euinmyregion este o campanie la nivelul Uniunii Europene pentru încurajarea cetățenilor să descopere proiectele europene din vecinătatea lor.

UE în regiunea mea/Campanii regionale⁵

Regiunile din Europa se alătură Comisiei Europene pentru derularea unei serii de campanii regionale cu un pronunțat caracter local denumite generic *UE în regiunea mea/Campanii regionale*. Prin intermediul acestei inițiative, din anul 2021 sunt promovate locuri emblematice din 40 de regiuni, din opt țări: Bulgaria, Finlanda, Franța, Germania, Grecia, Italia, Portugalia și România.

Fiecare campanie regională evidențiază idei și inițiative susținute de UE care au adus schimbări pozitive la nivel local. Acest tip de campanie pune accent pe identitatea teritorială și specificul local, prezintă proiecte și locuri de care cetățenii pot fi mândri. În perioada 2018 - 2020, o inițiativă similară a Comisiei a adus în atenția publică alte 49 de regiuni din Europa.

⁵https://ec.europa.eu/regional_policy/policy/communication/campaigns/euinmyregion/regional-campaigns_en

Bibliografie:

Hotărârea de Guvern nr. 523/2016 pentru modificarea și completarea Regulamentului privind procedurile de elaborare, monitorizare și evaluare a politicilor publice la nivel central, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 775/2005.

Decizia de Guvern nr. 297/2016 privind aprobarea Instrucțiunilor de completare a formularului propunerii de politică publică cuprinde tabelul de mai jos cu privire la: Referințe legislative și metodologice pentru completarea secțiunilor PPP.

Civil participation in the decision-making process. The code of good practice, Conference of INGOs of the Council of Europe

Code of good practice for civil participation in the decision-making process, revised edition, adopted by the Conference of INGOs on 30 October 2019

Code of conduct of the Conference of International Non-Governmental Organisations of the Council of Europe. Adopted by the Conference of INGOs on 10 April 2019.

Îndrumător pentru participare la procesul de luare a deciziilor. Document adoptat de Conferința ONG-urilor Internaționale în sesiunea din 1 octombrie 2009.

Guidelines for civil participation in political decision making. CM (2017)83-final, 27/09/2017

The Conference of International Non-Governmental Organisations (INGOs) of the Council of Europe

A word from the President on the occasion of the 40th anniversary of the Conference of INGOs of the Council of Europe

Rules of Procedure of the Conference of INGOs adopted by the Conference of INGOs on 16 December 2020

Roadmap for youth participation (2018-2021) An integrated approach present throughout the work of the Conference of INGOs

The Action Plan of the Conference of INGOs of the Council of Europe 2018-2021. Adopted by the Conference of INGOs on 29 June 2018

Manualul de monitorizare și evaluare a politicilor publice, Secretariatul General al Guvernului, 2009

Ghidul de bune practici în politici publice, material elaborat în cadrul proiectului: „Dezvoltarea capacității de planificare strategică la nivelul autorităților administrației publice locale ale orașelor din România”, cod SMIS 27520, beneficiar: Ministerul Dezvoltării Regionale și Administrației Publice.

Code of good practice for civil participation in the political decision-making process. Revised.

Adopted by the Conference of INGOs on 30 October 2019

Communicating Cohesion policy in 2021-2027. Guidelines.

<https://www.coe.int/en/web/ingo/conference>

<https://www.coe.int/en/web/portal/home>

https://ec.europa.eu/regional_policy/information-sources/publications/guidelines/2020/communicating-cohesion-policy-in-2021-2027_en

https://ec.europa.eu/regional_policy/policy/communication/campaigns/euinmyregion/regional-campaigns_en

[Inforegio - Communication Campaigns \(europa.eu\)](#)

Proiect cofinanțat din Fondul Social European
prin Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014 - 2020!

Titlul proiectului: **Dialog și implicare pentru dezvoltare locală sustenabilă**
Codul proiectului: SIPOCA 947/MySMIS 151484
Beneficiar: Asociația Română pentru Transparență | Transparency International
Romania
Data publicării: Noiembrie 2023

Conținutul acestui material nu reprezintă în mod obligatoriu
poziția oficială a Uniunii Europene sau a Guvernului României.

Material distribuit gratuit